

De Berse

JAARGANG 27 2017

NUMMER 2

Heemkundekring
"Den Beerschen Aard"
OOST-, WEST- EN MIDDELBEERS

Inhoud

1. Redactie
2. Stoomzuivelfabriek 1917
4. Stephanus Hanewinkel
7. Schatten van de Schelft
9. Kerkfabrique Oostelbeers
11. Familie van Hoof Deel II
16. Werk in uitvoering
17. Lezing Winterfeesten
18. Oirschotlogie
19. Wie kan ons meer vertellen
20. Studiereis/Excursie

De Berse

Jaargang 27, nummer 2, 2017

Uitgave van Heemkundekring Den Beerschen Aard

Verschijnt 2x per jaar

Contributie € 25,00 per jaar

Bankrekening NL 05 RABO 013.38.92.751

www.denbeerschenaard.nl

**Bestuur Heemkundekring
Den Beerschen Aard**

Voorzitter:

Bert van Essen

Hoogdijk 4

5091CH Middelbeers

Wagenmaker 38

06-54900707

Penningmeester:

Hans Vennix

Neereindseweg 40

5091 RD Oostelbeers

013-5142108

Secretaris:

Marie-Louise Boxelaar

Kuikseindseweg 10

5091 TD Middelbeers

013-51743373

secretariaat@denbeerschenaard.nl

Leden:

Jan Hems

Kees de Kroon

Ella Mijs

Stefen van Helvoort

Redactie-adres:

Redactie 'De Berse'

Guus Staps

5091 EV Middelbeers

013-5141663

redactie@denbeerschenaard.nl

Redactie-leden:

Marie-Louise Boxelaar

Kuikseindseweg 10

5091 TD Middelbeers

013-51743373

Jos van Gils

Raadhuisstraat 229

5683 GE Best

0499-372572

Jan van Vroenhoven

Hoogdijk 9

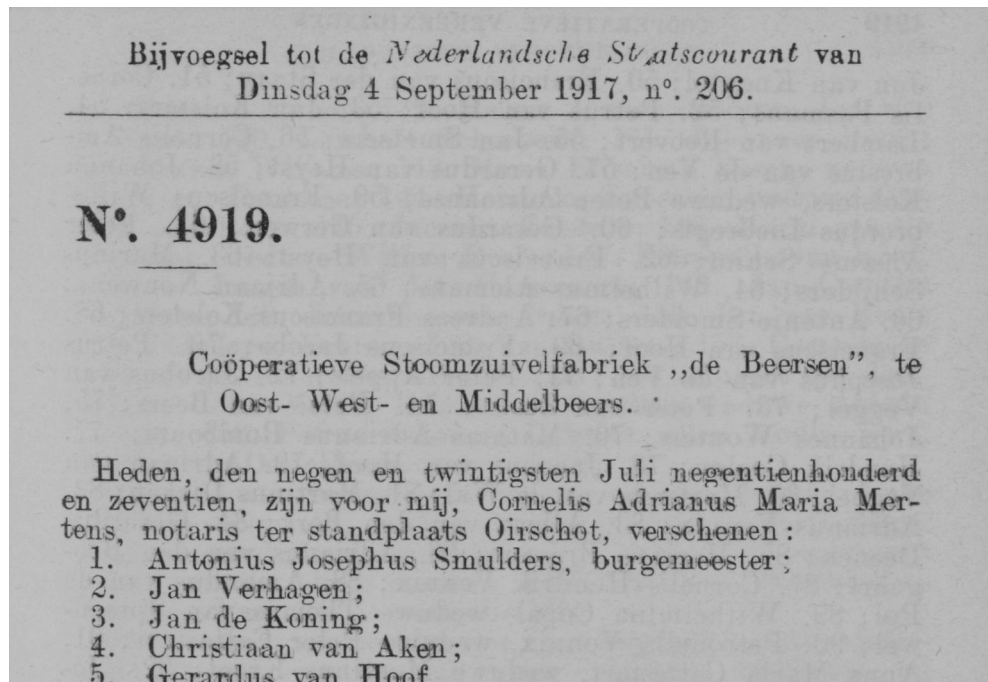
5091 CM Middelbeers

013-5141388

Stoomzuivelfabriek in Middelbeers 1917

Overall in de zuivelwereld doet in de jaren 1900 de stoommachine zijn intrede. Gezien de stoommachine voor de vele kleine coöperaties een onbetaalbare voorziening is gaan er vele een samenwerking aan zo ook de twee melkfabrieken in Oostel-, en Middelbeers onder de veelzeggende naam 'de Beersen'. Samen verwerken ze, op jaarbasis in 1917, maar 359.485 kg melk.

In de Nederlandse Staatscourant van dinsdag 4 september 1917 N° 206 staat vermeld dat er een oprichting van een 'Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „de Beersen”, te Oost- West- en Middelbeers' heeft plaatsgevonden op 29 juli 1917 en welke geregistreerd is op 1 augustus 1917.

Op 30 augustus van het zelfde jaar vragen ze een vergunning aan voor de bouw van een stoomzuivelfabriek in Middelbeers, waarvan de aanbesteding al 16 juli 1917 was. Hieruit blijkt dat men er geen gras over liet groeien en voortvarend te werk ging want de aanbesteding had al plaats vóór de oprichting.

In de bouwaanvraag valt te lezen dat 'De aan te voeren melk zal er tot boter worden verwerkt' met de ondertekening van de twee voorzitters Verhagen en Goossens. Verder in aanvraag staat te lezen dat 'Een stoommachine van acht tot tien paardenkracht zal de beweegkracht aansturen. De verlichting bestaat uit daglicht dat door de 48 ramen en 4 daklichten kan binnenvallen. Er is één badlokaaltje van 2,25 bij 1,25 meter, waarin een kast voor kleren. Er is geen schaftlokaal aanwezig. In het badlokaaltje komt een sproeier met regeling van koud en warm water'. Er werd gelegenheid gegeven om bezwaar aan te tekenen tegen de boterfabriek, maar niemand maakte hier gebruik van.

Aanbesteding.

Op Maandag 16 Juli 1917
zal door de Coöperatieve Stoom-
zuivelfabriek „DE BEERSEN“ te
Middelbeers, worden
aanbesteed:
**het bouwen eener Zuivel-
fabriek aldaar.**

Bestek en teekening zijn à f 15.-
per stel (waarvoor bij inlevering
op den dag der besteding f 12.-
wordt terugbetaald) verkrijgbaar
den Architect

L. J. P. KOOKEN,
te Eindhoven.

2169

Met het ingebruik stellen van de stoomzuivelfabriek in 1918 blijkt een goede stap gezet te zijn. Onder voorzitterschap van burgemeester A.J.Smulders loopt de productie al snel op. Vier jaar later wordt er 1.248.712 kilo melk verwerkt. In 1924 wordt een samenwerkingsverband aangegaan met de fabrieken van Oirschot, Diessen en Moer-

gestel. Er wordt besloten om een deel van de melk tot poeder te verwerken. Dit gebeurde in de melkpoederfabriek van Oirschot.

Stoomzuivelfabriek te Middelbeers 1920

In 1947 sluit de melkfabriek in Middelbeers zich aan bij de Kempen in Eindhoven, gelijktijdig met die van Oerle, Bladel, Hoogeloon, Oirschot, Valkenswaard, St. Oedenrode, Son, Liempde en Bergeijk. In 1952 sluit het bedrijf in Middelbeers.

Het gebouw is, na de sluiting van de stoomzuivelfabriek, dienst gaan doen als vestiging van de Coöperatieve Aan- en Verkoopvereniging De Beerzen. In 1984 kwam men tot een fusie met de CAV Diessen en ging men samen verder onder de naam Bedico (Beerzen Diessen CAV Combinatie). Varkens- en pluimveevoer werd voortaan in Diessen geproduceerd, rundveevoer in Middelbeers.

In 1994 gaat de combinatie samen met die van Udenhout onder de naam Brameco (Brabantse Mengvoeder Coöperatie) welke gevestigd wordt in Diessen.

Met de bouw van de nieuwe stoomzuivelfabriek zijn de handkrachtfabriekjes, in Oostelbeers aan de Andreasstraat en in Middelbeers aan de Hoogdijk (huidige nr.8) overbodig geworden.

In Oostelbeers werd rond 1898 een buurtschapcoöperatie 'De Vooruitgang' opgericht onder aansporing van hoofdonderwijzer W. van Mook. Voor het bereiden van de boter wordt gebruik gemaakt van een 'klassieke' techniek nl. de hondentredmolen. Op de zolder van de fabriek wordt door familieleden van de voorzitter, Hanneke en Bert Verhagen, gebruikt voor verkoop van winkelwaren. Rond 1900 bouwt men in Middelbeers een boterfabriekje 'De Goede Hoop' waar met handkracht melk tot boter wordt gekarnt.

Het fabriekje in Middelbeers wordt omgebouwd tot woning en verhuurd aan schilder Jan Kempes. Later komt zijn dochter Marianne en haar echtgenoot Cees Klaassen er wonen en in 1980 besluit men het te restaureren waarbij de contouren van het oude gebouw zoveel mogelijk intact zijn gebleven. Het interieur, inclusief, de kelder moesten grondig op de schop genomen worden. Het gebouw was helemaal uitgeleefd. Men kon binnen op de vloer nog de sporen van de melkkarren en op de muren de beschadigingen door de dom van de karren zien.

Bron: Boter uit de Kempen 1890-1920

Nederlandsche Staatscourant
Nieuwe Tilburgsche Courant

Guus Staps

Middelbeers en Oostelbeers door de ogen van Stephanus Hanewinkel

De uitgave *Reize door de Majorij van 's Hertogenbosch*, die in 1799 en 1800 in twee delen anoniem in Amsterdam werd uitgegeven, werd berucht door de vele negatieve en vaak hatelijke uitspraken die de auteur zich veroorloofde over de katholieke bevolking. De schrijver deed ook Middelbeers en Oostelbeers aan en heeft over beide dorpen een passage in zijn 'reisverslag' opgenomen. Voordat we daar aan toe komen eerst iets over de schrijver.

Reize door de Majorij van 's Hertogenbosch is geschreven door Stephanus Hanewinkel. Stephanus was auteur en predikant. Hij werd geboren in Nuenen op 30 september 1766 en overleed in Ravenstein op 15 december 1856. Hij trouwde op 21 oktober 1798 te Bakel met Alida Johanna von Schmidt auf Altenstadt en ze kregen 14 kinderen.

De familie Hanewinkel, een vermaard predikanten- en schoolmeestersgeslacht, kwam oorspronkelijk uit het hertogdom Bremen in Noord-Duitsland. De stamvader van de Meierijse tak was een zekere Johannes Hanewinkel, die in 1654 tot predikant in Gemert werd aangesteld. Met name in het kwartier Peelland hebben vele Hanewinkels het ambt van predikant of schoolmeester uitgeoefend.

Stephanus werd na zijn studie in 1789 als proponent toegelaten door de Classis Peel- en Kempenland en al snel aangesteld als predikant in Bakel. (Een classis is een regionale vergadering binnen een protestants kerkgenootschap.) Het was de eerste in een hele reeks posten als predikant in Brabant maar ook in Friesland en Noord-Holland. Toen hij predikant was in Oostgraafdiijk in Noord-Holland bij Alkmaar, tussen 1798 en 1802, schreef hij genoemde geruchtmakende boeken over de Meierij.

Zo schreef hij over katholieken: "Onder de Roomschen is volstrekt geen geleerdheid te vinden. Over het algemeen zijn de Advocaaten zeer onkundig en de Docters in de Medicijnen enkel Practici, en hoe kan het ook anders, wijl zij allen op de ellendigen Akademie van Leuven gestudeerd hebben. De Roomsche godsdienst is hier bejammerenswaardig, niets van het Christendom kan men er in bemerken, als alleen den naam. De Priesters zijn zoo onverdraagzaam en zoo dom als hunne Leeken, en hunne prediken allerrampzaligst."

De twee boeken vormen als het ware een beschrijving van een aantal reizen die Hanewinkel maakte door de Meierij, waarbij hij overal notities maakte over de bezochte plaatsen, de daar voorkomende gebruiken en de inwoners. Daarbij is het overigens niet zeker, of hij de beschreven reizen gemaakt heeft in de vorm en de volgorde zoals hij ze beschreven heeft. Waarschijnlijker is dat Hanewinkel, zoals in die tijd vaker voorkwam, de formule van het reisverslag heeft gebruikt om zijn notities samenhang en vorm te geven en tevens om ze spannender te maken voor zijn lezerspubliek dat vooral in het gewest Holland te vinden was.

Een derde boek over de Meierij, ongeveer tezelfdertijd geschreven, maar iets later uitgegeven onder de titel *Gedachten over de Meierij van 's-Hertogenbosch en derzelver inwoners bij het begin der negentiende eeuw*, geschreven door eenen Meerijenaar, ademde dezelfde geest, maar was zakelijker van toon. In zijn voorwoord

stelde de schrijver dat hij als inboorling der Meierij wilde reageren met aanvullingen en opmerkingen op de *Reize door de Majorij*.

Hanewinkels negatieve oordeel over de katholieken en het katholicisme verhinderde niet dat hij een scherp waarnemer en een zeer betrouwbaar verslaggever was. Als gestudeerd man stond hij sterk onder invloed van de Verlichting. (De Verlichting of Eeuw van de Rede was een cultureel-filosofische en intellectuele stroming in Europa die ruwweg samenviel met de 18e eeuw. Het was een reactie op het dogmatische autoriteitsgeloof.) Hij ergerde zich dan ook vooral aan de achterlijkheid van het Oost Brabantse platteland, de domheid van de mensen en de armoede. Hij zocht de oorzaak daarvoor vooral bij de katholieke geestelijkheid, die hij verweet de bevolking achterlijk te houden en aan wat hij noemde de heerszucht van de katholieke kerk die verhinderde dat de Meierijse boeren zich tot vrije, tolerante en beschaafde mensen konden ontwikkelen. In het al genoemde voorwoord op de *Gedachten* formuleerde hij waar het hem eigenlijk om ging: "Men kan derhalven er uit leren, dat in het Land mijner

Geboorte een ontzaglijke verandering zal moeten voorvallen, eer aldaar Menschenliefde, Verdraagzaamheid, Beschaving, Kunde en ware Verlichting zullen plaats grijpen. Mogt deze zo nodige verandering schielijk gebeuren!".

Tijdens zijn rondgang langs de dorpen deed Stephanus dus ook Middelbeers en Oostelbeers aan. Hij schreef ten aanzien van Middelbeers over de olieman, die door het bestrijken van het 'haperende' lichaamsdeel voor genezing zorgde en ten aanzien van Oostelbeers over het in drievoud ontvangen van huur voor de pastorie. De tekst is hierna letterlijk weergegeven.

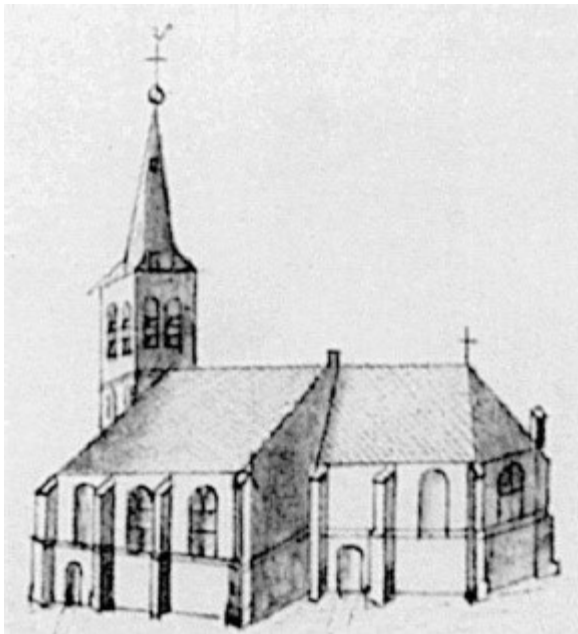
Middelbeers

Dit is geen onäartig Dorpjen, waar veel doortogt naar *Breda* en de zoogenoemde *Langstraat* is. Hier heeft men den Hervormden Schoolmeester afgezet en eenen Roomschen aangesteld. De Kerk heeft men zich toegeëigend, om er de Geuzen van te berooven. Deeze plaats is door eene gebeurtenis in 1772 zeer berucht geworden. Een Bedrieger en Deugniet hield zich hier op, en gaf voor, dat hij allerlij kwaalen door het bestrijken met een zekeren Heiligen Olie kon genezen, mits men dan daarop de Misse hoorde. Dit voorgeven wierd schielijk verspreid en even zoo schielijk geloofd door de Roomschen. Van alle kanten, zelfs uit Kleefland, Holland, Brabant en andere Streeken, kwamen ongestelden van allerlij soort herwaards, want die Heilige Olie was voor alles probatum. Een Advocaat bragt zelfs zijne onvruchtbaare Vrouw naar *Middelbeers*, liet haar door dien Bedrieger met een Vedertjen, in dien Heiligen Olie gedoopt, besmeeren (de besmeering geschiede altijd aan dat gedeelte des ligchaams, waar het haperde), en het was van dat gevolg, dat Mevrouw eenen Zoon ter waereld bragt, die thans eene groote rol te ..... speelt. De Olie had zulks, dit begrijpt ieder ligtlijk, alleen gedaan. Men voegt er bij, dat die H. Olie nimmer verminderde, al wierden er duizenden mede bestreeken. Ik heb eene Roomschen Priester, in dien tijd, er mede hooren lagchen, zeggende: "Al wat van die wonderbaare geneezing verteld word, is valsch en onwaar; maar dit is zeker, dat het fleschjen nimmer ledig word,

omdat het geduurig met nieuwen Olie uit den Winkel word aangevuld." Het is wonder, dat de Priesters tegen deeze bijgeloovige Bedriegerij zeer sterk geijverd hebben, schoon zij zich andere even dwaaze bijgeloofigheden niet aantrekken, alhoewel zij er mede spotten. [Dit is geen wonder. Andere bijgeloovigheden vullen hunne beurs, en hier ging een Bedrieger met den buit strijken.] Eindelijk kwamen eenige Gerechtsdienaars uit 's *Bosch*, om deezen wonderdoenden Deugniet op te pakken, doch hij ontsnapte, en begaf zich met zijnen Olie in de nabijheid van *Luik*, waar hij, wegens zijne snoode bedriegerijën gevangen en gevonnist is, en hierdoor is die Wonderpropheet in vergeetenheid geraakt.

Oostelbeers

Hebben de Roomschen de groote Kerk genaast, schoon zij dezelve, wegens den verren afstand van het Dorp niet willen gebruiken. De Regeering van dit Dorp heeft den Schoolmeester gedwongen, om eene kamer voor het uitoeffenen van den Hervormden Godsdienst af te staan. Men heeft den Hervormden hier op alle mooglijke wijzen hunnen Godsdienst verbitterd. De Pastoriëwooning (de Predikant is reeds in 1795 overleeden) is door de Regeering ten voordeele van het Dorp verhuurd; alhoewel de Classis van Peel- en Kempenland de huishuur ten vollen betaald heeft,

zoo eischen de Roomschen evenwel nog de huur voor de Pastorie; daar te boven heeft de Schoolmeester, door bedreigingen en vrees van afgezet te worden, ook nog de Pastoriehuur betaald, dus driemaal huur voor één huis. Kan er dit door?

Een tekening van de kerk van Oostelbeers waarvan later alleen de toren is blijven staan (de Oude Toren). De kerk werd ook voor andere doeleinden gebruikt; het koor van de kerk werd in de tweede helft van de achttiende eeuw gebruikt door de schepbank van Oost- en Middelbeers, en als raadskamer door het bestuur van Oostelbeers. Ook zou de kerk een periode als klaslokaal gediend hebben, zoals uit het verhaal van Hanewinkel kan worden opgemaakt.

Bronnen: de websites 'Wikipedia' en 'Thuis in Brabant'

Werkgroep Land.

Wat heeft u nog voor ons liggen?

Heeft u nog oude – niet eerder gepubliceerde – (familie) foto's liggen en heeft u er er een (bijzonder) verhaal bij? Kent u nog een leuke anekdote die betrekking heeft op Oost-, West- en Middelbeers en die u graag met ons zou willen delen, neem contact op met de redactie, wij zijn altijd op zoek naar materiaal voor in De Berse.

De redactie neemt graag uw ideeën in overweging en wij helpen u graag bij het plaatsen van uw verhaal, foto of artikel.

SCHATTEN VAN DE SCHELFT

Een grijze rechthoekige natuursteen met een afmeting van 31 x 18 cm. In het midden een kruis uitgehakt met het jaartal 28 nov 1966.

Het jaartal brengt ons al vlug bij de functie die het gehad heeft. Op die datum werd namelijk in Middelbeers aan de Hertog Janstraat 2 het nieuwe Wijkgebouw van het Wit-Gele Kruis geopend. De steen is bij gelegenheid van die opening in de muur gemetseld als herinnering aan deze gebeurtenis.

Een nieuw consultatiebureau: de Beerzen hadden er jarenlang over gesproken en het jarenlang gewent. Al in de notulen van een vergadering op 8 maart 1948 kan men lezen dat dat dringend nodig was.

Waakte in vroegere eeuwen een chirurgijn over de gezondheid van de inwoners er werden ook wijze of vroede vrouwen aangesteld om vooral bij geboorten, de kraamvrouwen te begeleiden. In 1893 waren er in de gemeenteraad van Oost-, West- en Middelbeers besprekingen over een aan te stellen vrouwelijke verloskundige. In 1906 werd de aanvankelijk toegewezen vroedvrouw door B.en W. geweigerd. Zij verzochten om een andere vroedvrouw omdat deze Gereformeerd bleek te zijn, "...daar bij de benoeming eener gereformeerde de (slechte) toestand hetzelfde zou blijven wijl niemand haar zou vragen."

Op 1 september 1907 wordt Marijtje Baas uit Grootebroek benoemd. Er zouden nog zeer bekwame en medelevende wijkverpleegsters en vroedvrouwen volgen. We hoeven maar te noemen: mevrouw Teepen-Dijen en haar dochter Cis Teepen, Zuster van Wijngaarden en Lies van de Loo. Zij stelden zich allemaal met hart en ziel in dienst van de gezondheidszorg voor de Beerzenaren en mensen van daarbuiten.

Op 10 februari 1933 vindt er een belangrijke gebeurtenis plaats, namelijk de oprichting van een Beerse afdeling van het Wit-Gele Kruis. Het doel was om beter samen te werken tot verbetering van de volksgezondheid met vaste gediplomeerde verpleegsters, de zuigelingenzorg, de hulp aan kraamvrouwen en bestrijding van de tuberculose,

Om het een en ander te kunnen uitvoeren werd als wijkgebouw gebruik gemaakt van een cafézaaltje, en wat later van het parochiehuis in Oostelbeers en Middelbeers. In 1947 werd de oude school in Middelbeers als consultatiebureau gebruikt.

In de notulen van een vergadering van 8 maart 1948 bleek er een grote behoefte te bestaan aan een eigen, nieuw consultatiebureau. Maar het zou toch tot de jaren zestig

duren voor er spijkers met koppen werden geslagen.

Begin jaren zestig richt de burgemeester Truus Smulders Beliën zich tot het Ministerie van Maatschappelijk Werk om f20.000 rijkssubsidie te krijgen voor een nieuw wijk gebouw . Er was al een subsidie van f20.000 van de provincie ontvangen en f5.000, van het postzegelfonds.

Zij argumenteert: "Het stichten van een wijkgebouw met een woning voor de zuster mogen wij niet langer uitstellen. Onze eminente, oudere zuster, die wij echt niet kunnen missen – gaat ook weg, wanneer er niet binnen afzienbare tijd een wijkgebouw verrijst. Wat 't consultatiebureau voor zuigelingen betreft – dat laat ook alles te wensen over. Een oud parochiehuis, nooit schoon, nooit warm of te warm. Moedercursussen en alle andere voorlichtingsbijeenkomsten, die op hygiënisch gebied plaats zouden kunnen vinden – moeten steeds uiterst gebrekkig gebeuren. Ook moet onze zuster kunnen wonen. Zij is thans gehuisvest op ons gemeentehuis, boven op één kamer met keukennisje, waarin zij alle comfort mist."

Wit-Gelekruisgebouw in aanbouw 1966

niet te vergeten: woonhuis voor de wijkverpleegster.

Op 28 november 1966 is het dan zover. Het nieuwe wijkgebouw wordt geopend. Het zal zeer nuttig blijken te zijn, en voor allerlei doeleinden gebruikt worden.

Allereerst als consultatiebureau en ruimte voor het spreekuur van dokter, schoolarts, schooltandarts en schoolpsycholoog. Maar ook voor ontvangsten en recepties, oefenruimte voor de E.H.B.O. en voor het geven van cursussen, zwangerschapsgymnastiek en zelfs lessen van de brandweer. En natuurlijk

In 1983 wordt er nog het 50-jarig bestaan gevierd van het Wit-Gele Kruis.

Maar in september 2007 moeten we er weer afscheid van nemen, en wordt het gebouw gesloopt. De gemeente heeft, zoals nu op die plek te zien is, geheel andere bedoelingen met de deze locatie.

Wat er over blijft staat op 'De Schelft': een grijze rechthoekige natuursteen van 32 x 18 cm. met in het midden een kruis uitgehakt met het jaartal 28 nov 1966.

Archief van het Wit-Gele Kruis, Oost-, West- en Middelbeers

Archieven van de Gemeente Oost-, West- en Middelbeers, tot 1811

Archief Oost-, West- en Middelbeers, 1811-1941

Jos van Gils/Jan van Vroenhoven

Uit het archief van Tongerlo

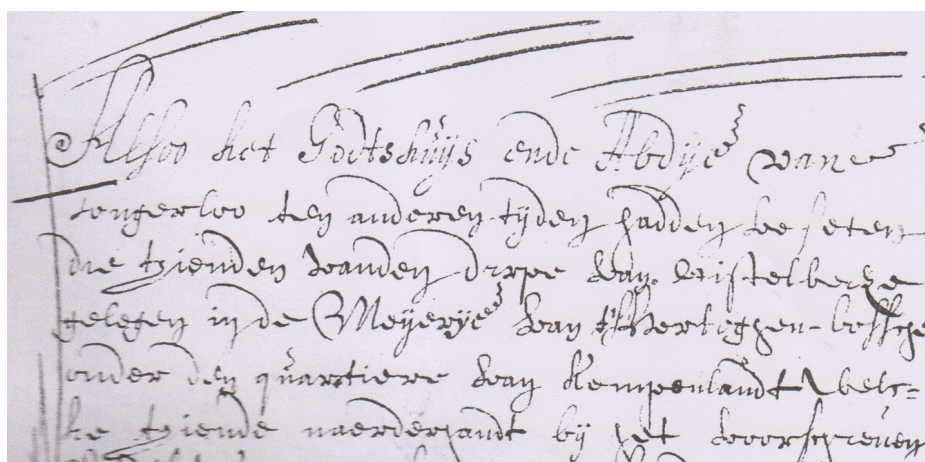
Enkele jaren geleden hebben Wies en Jan Kolsters, Jan van Riel, Jan Hems en Jan van Vroenhoven weken in het archief van de abdij van Tongerlo gezeten om alles wat met de Beerzen te maken had te copieëren. Het ging enkel over zaken die speelde in Oostelbeers zoals Baest, kerk en pastorie Oostelbeers, Molenbroek met watermolen, 't Raeck, de Spijker, het Schildersbroek, de verpondingen in Oostelbeers enz. Het betrof de gegevens van tussen de jaren 1300 – 1900.

De abdij van Tongerlo en die van Averbode hadden rond 1600 hier in de Beerzen ieder een eigen kerk en een eigen vertegenwoordiger.

In oude kerkelijke bronnen wordt niet gesproken van kerken van Oostelbeers en Middelbeers maar van 'Beerse Monachi' en Beerse Canonici'. Daarmee wordt 'Beers van de Monnik' en Beers van de Kannunik' bedoeld. Oostelbeers was een bezit van de abdij van Tongerlo, waarvan haar monniken hier de zielzorg verzorgden, terwijl Middelbeers toebehoorde aan het Kannunikenkapittel van Oirschot, dat hier een pastoor of een dienstdoende geestelijke met de zielzorg belastte. Westelbeers stond hierbuiten, want dit behoorde tot het gebied van Diessen en Hilvarenbeek.

Twee jaar geleden zijn Jan Hems en Guus Staps begonnen om het in het archief van Tongerlo gevonden materiaal, wat in 2 archiefdozen en 4 ordners zit, te vertalen en te digitaliseren. Hierdoor is het gevonden materiaal op de Schelft te raadplegen.

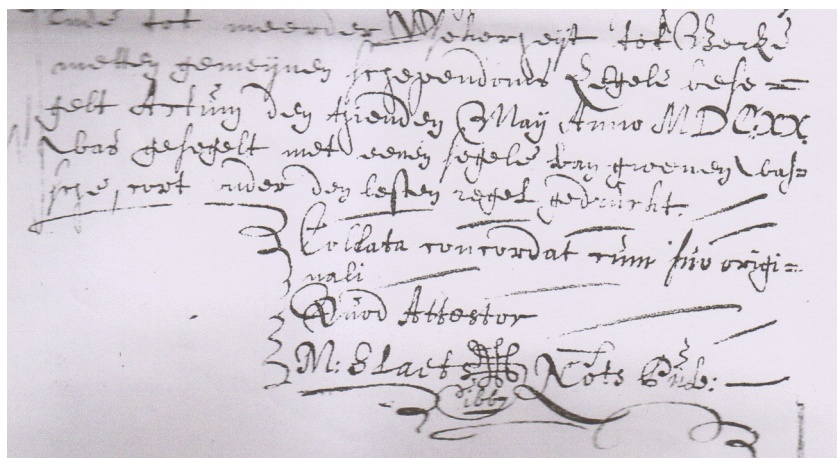
De kerckfabrique van Oostelbeerse 1669

Also het Godshuijs ende de abdij vanne Tongerlo den andere tijden hadden beseten den tienden van dorpe van Oostelbeers gelegen in de Meijerij van 's-Hertogenbosche onder de kwartieren van bij het voorscreven Godshuys getranspoteerd sijnde aen het bisdom der verscreven stad van 's-Hertogenbosch behoudende noghthans den last waarmede die voorscreven tiende moghen sijn geasfectueerd soo de ingesetenen van Beers en willen sustineren in de voorscreven last begrepen te sijn alle reparatien ende daaghlijcks onderhoud van haaren fabrique ende des daer aftependeerd sustinerende 't voorscreven Godshuys van Tongerlo contrarien om alle voordere oorsaeken van geschillen hier gunne te verhoeden in toecomende teijden so is tusschen mijn weerdige heer den prelaet van de voorscreven abdij van Tongerlo ter eene ende Peter Willems, Lambrecht Pauwels, Anthonis Matheijns ende Gerrit Jan Aertsen scepenen Geijsbert Jans kerkmeesters Hendrick Ariaens Heijlige Geest Meester ende andere notabele naebu-

ren des dorps voorscreven den andere sijden gemaackt seker acoord te weten dat sijne voorscreven eerwaerden gewillechlijck ende prontelijck sal tellen aen de voors. ingesetenen van Beersen van summe van tweehonderd ende vijftig om daermede de constitueren eene jaerlijckse erfrente tot reparatie der voors. fabrique mits welcke somme tweehonderd ende vijftig ghulden eens aen Jan der voors. ingesetenen geteld sijnde die voors. tiende van Oostelbeerse ende voors. Godshuys ten Eeuwigen daghen sullen sijn en te blijven gelibereerd van alle lasten daer der selve tiende voor boven affectueerd ende de verbonden weesen welcke sullen daan blijcken tot lasten tot voors. ingesetenen of bevonden (de welcke God verhoeden wil) dat door ongeluck van brant oft bliksem oft storm oft wint oft aardbevingen oft oorlogen die voorsc. fabrique int geheel oft meesten deel tot de vastatie tot ruine quaem sal in sulcke gevallen de voors. eerwaerde heren prelaet boven de voors. somme in behooren assisteren tot reparatie tot selver soo verre noghthans die voors. bescadigheit niet gecauseert en sij door onaghtsaamheid tot behoerlijcke reparatie taende voorstaen tot lasten van de voors. ingesetenen oft oock dat selve niet geperpetreert en sij bij dinwoonders van de voors. dorpen oft scult der selve ende in gevallen assiteeren van de voors. reatauratie niet en conteaccorderen sal mijn eerw. heere van Tongeloo voors. dese voorgenoemde rente naer hen moghen nemen blijende parteyen dan de weder sijde in sulcken respect als oft dit accoord niet gesciet verbindende daervoor restpectieve persoonen en goederen int particulier ende in generael van Oostelbeers, alles ter goedere trouwen ende sonder bedrog arg oft list alles gedaen binnen de Godshuysen voors. ende tot meerder versekerheit tot Beerse tot gemeijne scependoms segel dese geld actum den teinde mej anno MDCXX.

Was gesegeld met eene segel met groene wassche kort onder den leste segel gedruickt collata concordat cum suo orgei nali quote des abtestor*1) en Slaats notaris inde 1669.

*1) In gelijkning met zijn oorspronkelijke overeenkomst

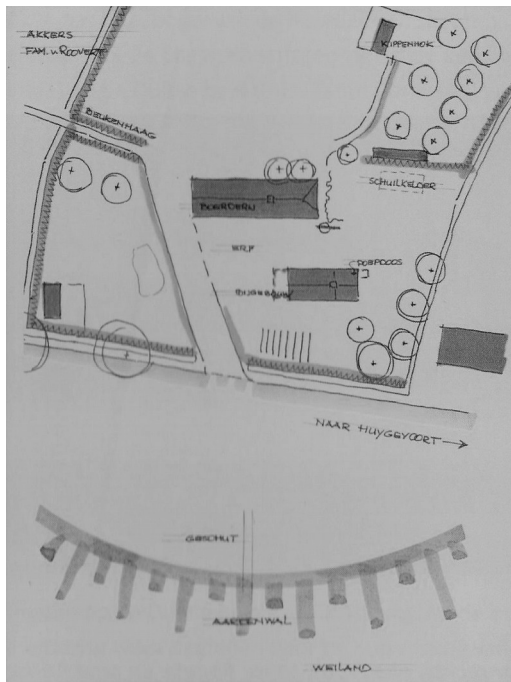
Sectie IV doos 329 1669/1679

Jan Hems en Guus Staps

Familie geschiedenis van familie van Hoof aan het Voorteind en omgeving te Middelbeers deel II

Bert van Hoof, geboren 24 augustus 1951 te Middelbeers en aldaar overleden op 14 juli 2014, schreef een boekje over zijn familie van Hoof "Aan het stroomgebied van de Grote Beerze". Bert was getrouwd met Marita en samen hadden ze 3 kinderen. Het boekje heeft inmiddels zijn 2^e druk gehad.

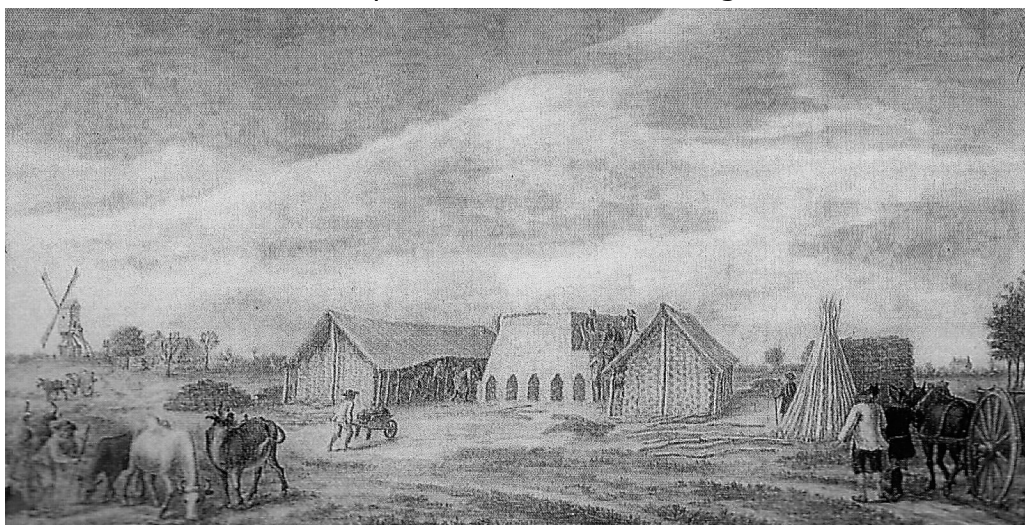
Op de voorgaande foto (De Berze nr. 1 2017 blz. 13) staan opa Frans, tante Anneke en Oma Adriana voor restanten van de boerderij. Daarachter het bijgebouw met de poepdoos (bij de zichtbare deur) en de schouw (schoorsteen) waar de Duiters tijdens de bezetting gebruik van maakten. In dit gebouw hebben nog meerdere gezinnen gewoond voor de oorlog 1940-1945. Het rechtse gebouw is al de aanzet tot de nieuwbouw.

Hiernaast de genoemde situatie ten tijden van de laatste dagen van de oorlog in de Beerzen met schuikelder en de later door de Engelse aangebrachte aarden wal.

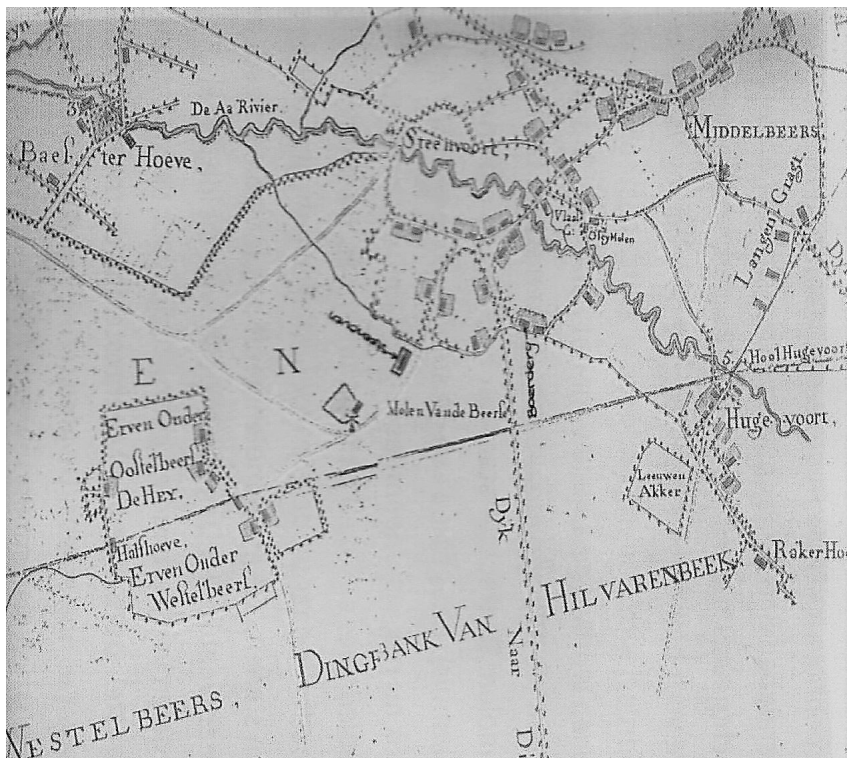
Kaart 1791

Bij de inleiding heb ik aangegeven dat mijn onderzoek naar de oude boerderij veel informatie opleverde. Van mijn contacten bij de Heemkunde kreeg ik interessante informatie. Zo kreeg ik een kaart te zien uit 1791 met daarop aangegeven een windmolen en een steenoven. Op de hoek van de huidige Putstraat met de Katten-

Op deze tekening is de graanmolen, het meulenhuis, de droogruimte en de cirkelvormige steenoven te zien.

bergseweg heeft een steenfabriek gestaan. Volgens Jan van Vroenhoven van de Heemkunde leverde deze oven stenen voor landgoed Baest. Ook gingen er stenen naar andere opdrachtgevers. De mindere kwalitatieve stenen werden o.a. voor binnenwerk gebruikt. Op de tekening van de oven is te zien dat onder hout wordt gestookt en boven de stenen worden gestapeld voor het bakproces. Op diezelfde kaart zien we ook een molen met wieken staan. Dat is een graanmolen. Daarachter staat het huis van de molenaar (meulenhuis). Het gebied van de steenoven is een laag gebied wat ook nu nog waarneembaar is. Bij langdurige regenval stond dat gebied voor een deel altijd onder water. Naar mijn vermoeden is daar uit de grond leem (loss) gehaald voor de te bakken stenen. De graanmolen heeft nog lang dienst gedaan tot wanneer weet ik niet. Jan van Vroenhoven meldde dat er onderdelen van deze molen gebruikt zijn voor de molen van Moergestel. Deze molen in Moergestel (bij de rotonde nabij de A58) staat er nog steeds. De afwatering van het gebied op de hoek Putstraat-Kattenbergseweg is met de ruilverkaveling in de jaren 60 van de vorige eeuw sterk verbeterd. De sloten die zijn aangelegd wateren het water af op het omleidingskanaal van de Grote Beerze.

Op deze kaart uit 1791 is te zien dat er nog maar weinig huizen in De Beerzen staan, veelal boerderijen.

Kaart 1830

Op een kaart uit 1830 staan de gebiedsaanduidingen aangegeven. In De Beerzen zijn veel gebieden benoemd. Zo is de woonwijk waar Marita en ik wonen vernoemd naar de Heivelden. Ook vinden wij daar gebiedsnamen terug in de straatnamen zoals Ganzenakker (zijstraat van de Vestdijk) en de Leeuwerik (op de Huygevoort).

Op de vraag of ons vader wist dat het gebied waar hij vroeger was groot gebracht de naam "Nieuwe Erven" had, zij hij dat hij dat niet wist. Wel wist ons vader een aantal andere namen van gebieden en straatjes door te geven welke ik verder op schetsen laat zien. Namen zoals "Nieuwe Erven" zijn benoemd ten tijde van Napoleon (de Franse tijd), tussen 1769 en 1821.

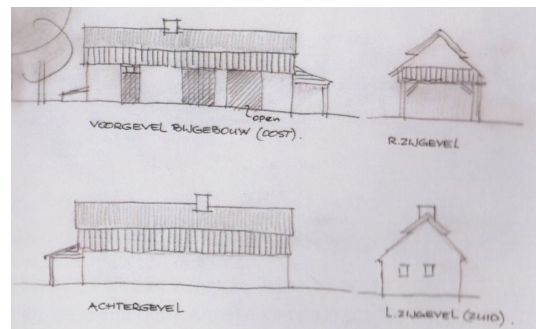
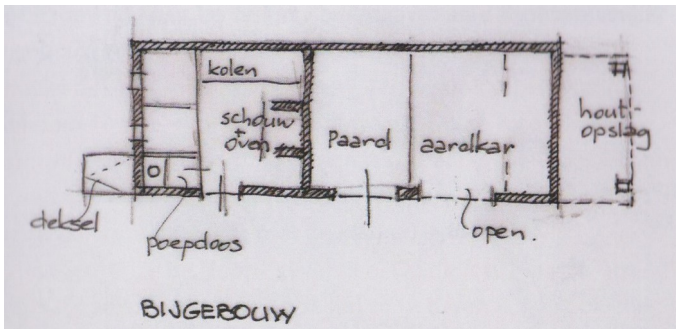
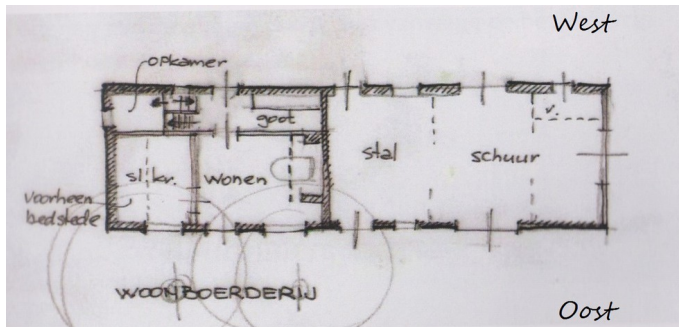
Beroepen oudoom.

In de aanloop naar de reconstructie van de boerderij kwam ik achter de beroepen van mijn oudoom. Het was interessant te vernemen wat zij vroeger deden en waar. Sjefoom was boer in Middelbeers, Sjaakoom was timmerman in Middelbeers, Janoom

was timmerman in Diesen, Graadoom was boer in Westelbeers, Driekoom was radmaker in Middelbeers (boerderij van tante Cor) en opa Frans was boer in Middelbeers.

Voordat opa boer werd heeft hij het vak van timmerman geleerd maar dat lag hem niet zo goed. Leuk is te zien dat het ambacht timmeren en boeren in de nakomende generaties vaker is terug gekomen.

Reconstructie oude boerderij van voor 1944

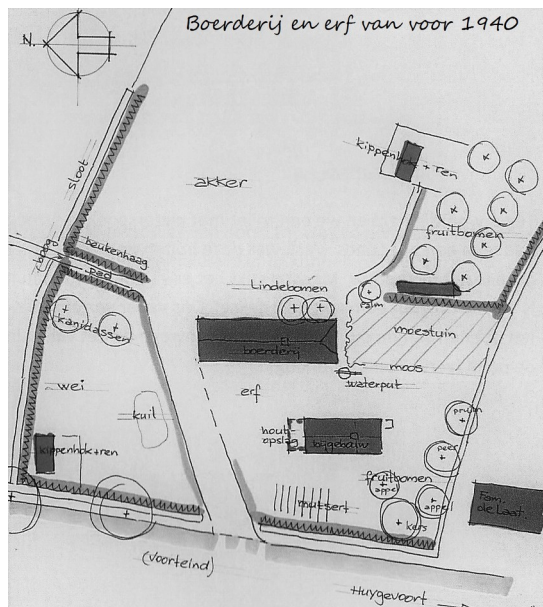
De rechter zijgevel was van hout. Dit was zo gemaakt om een latere uitbreiding gemakkelijk te kunnen realiseren.

Uit gesprekken met ons vader en tante Anneke bleek dat de boerderij met de voorgevel naar het oosten stond. Hoe zag de boerderij eruit? Net zoals vele boerderijen uit die tijd was het antwoord. Ik wilde specifieker weten hoe dat dan was. Ik heb bijna 10 jaar bij architectenbureau Louis de Kok en Jan Geerts gewerkt (van 1978-1988). Dat bureau deed veel in historisch werk van oude panden en boerderijen. Opmeten, reconstructies en verbouwingen was een specialisme van dat bureau. Vanuit die kennis ben ik met de informatie aan de slag gegaan wat resulteerde in de volgende schetsen.

Tegenwoordig hebben we een toilet met waterspoeling. Vroeger had men een poepdoos. Vaak was deze buiten de woning. Hier is deze in het bijgebouw. Meestal stikt het er van de vliegen. Buiten is een opvangput gemaakt met deksel. Ons vader vertelde dat het openen van de put gevaarlijk was, als men erin viel kwam men om door verstikking van de gassen van de poep.

Bij de vorming van de gevelschetsen van de boerderij en het bijgebouw zijn naast de gesprekken met ons vader en tante Anneke ook mijn nichten Diny Verhagen-Kaal en Marina Kieboom-Timmers behulpzaam geweest.

Boerderij en erf voor 1940

Op de eerder getoonde foto uit 1927 van het gezin van opa Frans en Oma Adriana kun je zien hoe er een deel van de voorgevel eruit heeft gezien. Op de hierboven getoonde foto met de kar kun je de hoge schuurdeuren in de Noord-gevel zien.

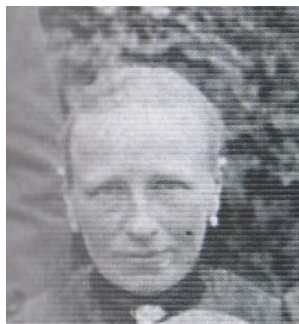
Op de eerder getoonde foto (opa Frans met zeis De Berze nr. 1 2017 blz. 11) kun je ook een deel van het erf zien. Meer foto's heb ik niet kunnen vinden.

De fruitbomen hebben er nog in de jaren 50-60 gestaan. Deze waren voor mij mede bepalend voor de plek waar de gebouwen hebben gestaan. Bij het schoffelen in de moestuin kwam ik regelmatig puin tegen. Puin van de gebouwen die gesloopt zijn.

De start van opa Frans en oma Adriana

Op de boerdrijf woonde het gezin van Hoof-Ansems. Opa Frans en oma Adriana trouwde 20 februari 1911. Zij hebben destijds de boerderij gekocht voor fl. 1900,-- (thans zo'n € 868,--).

Vroeger kregen de kinderen bij hun huwelijk van huisuit vee mee om te starten met hun boerenbedrijf. Zo kreeg opa 1 koe mee en oma ook 1 koe. Tijdens hun huwelijksnacht overleed 1 koe. Dat was een slechte start. Later hebben zij weer een koe van hun ouders gekregen. Zij hadden ook 1 varken. Bij de brand in 1944 was 1 varken ontsnapt die later bij het 1^e Loorsbaantje weer levend werd terug gevonden. De boerderij met land was in het begin zo'n 6 ha. groot.

Opa *22 februari 1882
† 23 juli 1963

Oma * 5 december 1881
† 1965

Op de tekening "boerderij en erf" van voor 1940 ziet u ook een aanzet van de boerdrijf van de familie de Laat. Dit is ook een oude boerderij. Volgens insiders van de Heemkunde Den Beerschen Aard zijn in deze boerderij stenen verwerkt welke kwamen uit de afbraak van de graanmolen danwel het meulenhuis in het Meulenbroek (Molenbroek). Ons vader gaf aan dat de kopgevels van de boerderij waren bezet vanwege de zachte steen (waterdoorlatend). Later is de zuidgevel nog gestut vanwege het kruien van de kap. De boerderij is in de jaren 80 afgebroken. Er is een nieuwe woning naast het boerderij-perceel gebouwd. Toon en Koos Timmermans de Laat zijn in die tijd naar het dorp verhuisd. Koos was een zus van tante Jans die in 1950 met ome Piet trouwde. Ome Piet en tante Jans hebben later een boerderij gebouwd aan de Kattenbergseweg (toen hoek Diessenseweg).

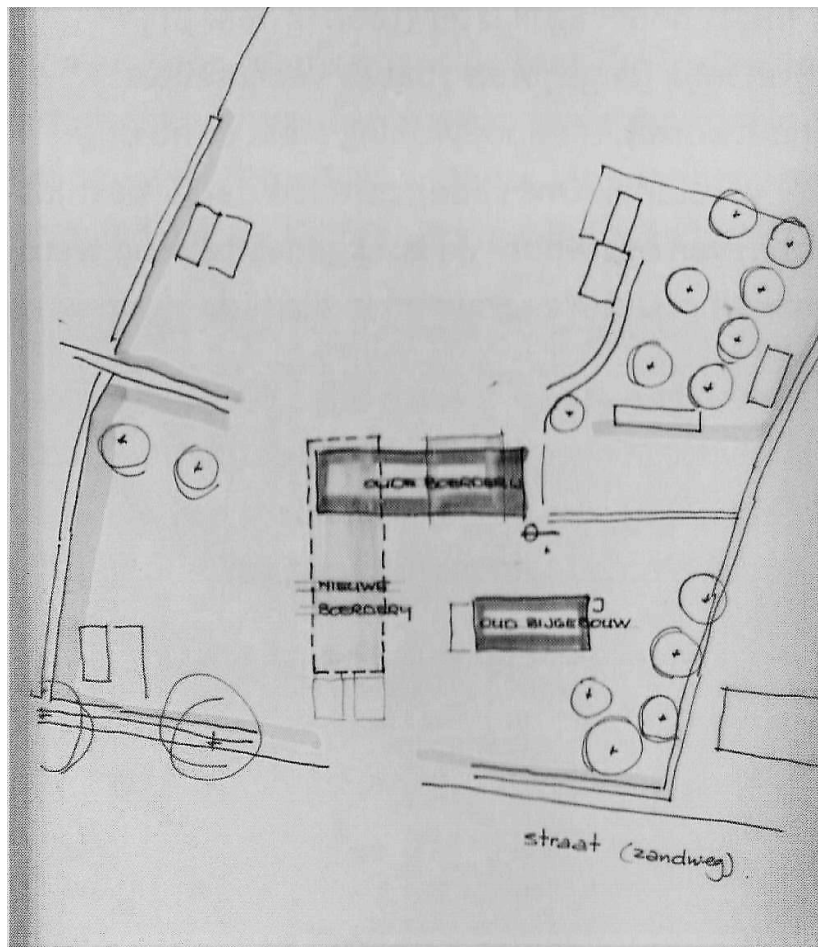
Na de brand van 23 september 1944

Na de oorlog en de brand moest er weer worden aangepakt. Aan het einde van de oorlog werd de kippenkooi achter op het erf omgetoverd tot slaapruijnte voor de zonen Piet en Cees. Tegen de kippenkooi werd een noodwoning gebouwd. Op de begane grond was een klein keukentje en een kleine slaapkamer voor Opa, Oma en de dochters To en Anneke.

Het gebouwtje werd gebouwd van oude stenen en masthout (uit de bossen). In dat hout zag ik later (toen ik daar in mijn jonge jaren een timmerhok had) dat er veel meutel (houtworm) aanwezig was. De noodwoning staat er nu nog echter wel ten behoeve van de veestapel. Ons vader vertelde dat er destijds op de vloer (plavuizen) van het woon- c.q kookgedeelte zand werd gestrooid als versiering. Dat was gewoon in die tijd.

In de hiernaast afgebeelde tekening geef ik weer hoe de boerderij na de wederopbouw in 1948 zijn ontwikkeling heeft doorgemaakt. In de nieuwe boerderij hebben naast opa en oma van Hoof ook nog tant To, tante Anneke, ome Piet en ons vader gewoond.

Op 13 juni 1950 trouwde ons vader met ons moeder, Anna van Veghel. Na 9 jaar verkering zijn zij in het huwelijksbootje gestapt. Ons vader en ons moeder trokken in bij opa en oma in de wederopbouwboerderij. De begane grond was beschikbaar voor opa en oma en tante Anneke. Ons vader, moeder en later ook hun kinderen woonden aan de zuidzijde. Wij hadden een grotere keuken, en een kamer tot onze beschikking.

De boerderij van oud naar nieuwe situatie

Opa stierf op 23 juli 1963 op de boerderij. Tante Anneke en oma verhuisden in 1964 naar de Vestdijk. Tante Anneke had daar een bungalow later bouwen waar zij samen met oma naar toe verhuisden. Ons vader en moeder kregen toen met hun gezin meer ruimte op de boerderij. Ik was toen zo'n 13 jaar oud. Oma stierf, 1 jaar later, in de bungalow aan de Vestdijk

Wordt vervolgt.

Onderhanden werk werkgroep CHI Onderwerp oliemolen "De Vlaest"

In 2006 werden er 2 molenstenen opgegraven in de tuin van de Fam.Bakkers op het adres Vestdijk 53 in Middelbeers. Deze werden aangeboden aan Heemkundekring "Den Beerschen Aard" en opgeslagen op het terrein van Jeux de Boules, Hoogeind in Oostelbeers.

Tijdens een CHI-bijeenkomst in 2016 werden er concrete plannen gemaakt voor een herbestemming van de molenstenen.

In februari 2017 werden er gesprekken gevoerd met Mevr.Engels (bestuurder Stichting Joris Zorg) en Mevr.Helma van Woensel (locatiemanager Vestakker) over de mogelijkheid tot het plaatsen van een replica van de oliemolen in de voortuin van Zorgcentrum Vestakker. Beide reageerden zeer enthousiast met als voorwaarde ; de bewoners

Informatiemiddag bewoners Vestakker

van Vestakker hierover informeren. Hieraan werd voldaan door deelname aan een "braderie" en het geven van een lezing aangevuld met beeldmateriaal. In maart werd er een overeenkomst getekend door Mevr.Engels en Dhr. Bert van Essen, voorzitter van Heemkundekring "Den Beerschen Aard".

In dezelfde periode worden er in het gemeentehuis diverse gesprekken gevoerd met Wethouder Caspar van Hoek en Jacqueline Kremer en werd er een begroting overhandigd.

Op 6 juni 2017 ontvangen we van het College van B&W de bevestiging dat er aan Heemkundekring "Den Beerschen Aard" een subsidie is toegekend voor het oprichten van een replica van oliemolen "De Vlaest" bij zorgcentrum "Vestakker" in Middelbeers. In de toekenning is als randvoorwaarde opgenomen om jeugdigen en jongeren bij de bouw te betrekken.

Hierop werd contact opgenomen met PiusX in Bladel en Kempenhorst college in Oirschot. PiusX laat per e-mail weten niet aan het project deel te nemen. Dhr. Marie van der Steen (coordinator bouw) en Dhr.Aycot (praktijkbegeleider) van het Kempenhorst college reageerden enthousiast en inmiddels zijn er 2 bijeenkomsten geweest. Binnenkort is er bijeenkomst met leerlingen en genoemde heren en wordt er een presentatie gegeven en een plan van aanpak opgeteld.

Ook heeft leerling molenaar Rick Buitenhuis telefonisch toegezegd aan het project te willen meewerken .

De vergunningaanvraag werd in gang gezet en op 25 september ontvingen we per mail de toestemming om de replica te plaatsen volgens art.2.18.G van het besluit omgevingsrecht.

Resume ; we kunnen beginnen.

Jan Aerts

Lezing christelijke winterfeesten

Op maandag 6 november 2017 (noteer deze datum alvast in uw agenda) houden wij als heemkundekring van Oost-, West- en Middelbeers 'Den Beerschen Aard' een lezing: Wat vieren wij in de winter. De lezing wordt gehouden in Ontmoetingscentrum 'Ons Mevrouw' aan de Doornboomstraat 32 te Middelbeers.

De spreekster van deze lezing is Ineke Strouken, oud-directeur van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland.

Tot ver in de negentiende eeuw werd het jaar verdeeld in twee delen; de slechte en de goede tijd. De moeilijke tijd begon op Sint Maarten, 11 november en liep door tot Pasen. In die tijd was het belangrijk om zuinig te zijn met voedsel, licht en brandstof, zodat er genoeg was voor de hele winter. Wij kunnen ons dat niet voorstellen. Omdat wij het hele jaar door vers voedsel in de supermarkt kunnen kopen.

Rommelpot

De christelijke feestdagen hielpen met dit te overleven. Op feestdagen, zoals Driekoningen, mochten mensen langs de deur gaan om te bedelen en de vastenperiode zorgden er voor dat niet alles meteen werd opgegeten.

Over al die feestdagen is een religieus verhaal te vertellen, maar ook een cultureel verhaal. Waarom eten wij speculaas met Sinterklaas en zetten wij met Kerstmis een boom met ballen in huis. Wat is Carnaval voor een feest en waarom eten wij met Pasen zoveel eieren? Ook heeft elke christelijke feestdag z'n eigen liedje.

Ineke Strouken organiseert, vanaf 4 november, in Museum de Vier Quartieren in Oirschot een tentoonstelling 'Wat vieren wij in de winter' over dit thema.

Watermolen in de Beerze beschadigd 1831

De Beerse molenaar Frans Huijsmans had in 1831 ongeveer tachtig dagen in zijn molen ingekwartiering van acht soldaten. De molen fungeerde ook als wachtpost. Overdag stonden er twee ongewapende soldaten op wacht. 's Nachts stond er een gewapende wacht buiten, die om de twee uur werd afgelost.

De als wacht dienst doende militairen kregen van de molenaar brandstof voor verlichting en verwarming. Hiervoor was de molenaar nooit betaald. Maar erger nog, de molen was door de wacht '*schandelijk beschadigt geworden*'.

Meester timmerman J.Smolders taxeerde de schade op f 692. Bovendien was de molen een jaar lang buiten werking geweest, schade: f 118. Dat valt te lezen in een brief van de gemeente van 5 mei 1836, vijf jaar na dato dus, aan de commandant van het korps Koninklijke Jagers, toen ingekwartierd in Hilvarenbeek.

Uit: Het legerkamp van Oostelbeers bij Oirschot 1832/'34

OIRSCHOTLOGIE, WEET WAAR JE WOONT.

Met succes is in het begin van 2017 de cursus "Oirschotlogie" (www.Oirschotlogie.nl) gestart in navolging van voorbeelden zoals in o.a. 's Hertogenbosch en St. Oedenrode. (www.boschlogie.nl en www.Rooilogie.nl)

In samenwerking met de heemkundekringen "De Heerlijkheid" en "Den Beersche Aard", met het I.V.N., de V.V.V. en op initiatief van S.B.E.O.(Stichting behoud Erfgoed Oirschot) is "Oirschotlogie" gerealiseerd en hebben 18 mensen de eerste cursus met enthousiasme gevolgd.

De 2^e cursus-serie van najaar 2018 kent 20 deelnemers.

Het doel is mensen uit Oirschot en de Beerzen, die belangstelling hebben voor erfgoed, natuur, cultuur en architectuur wegwijs te maken in de cultuur historische geschiedenis.

Daarnaast het overdragen van kennis met de intentie een gevoel van verbondenheid met hun woonomgeving te krijgen. Verder is het creëren van een netwerk van vrijwilligers niet onbelangrijk.

De cursus, met als inhoud de ontwikkeling van Oirschot en De Beerzen, heeft de volgende terreinen:

algemene geschiedenis met een rondleiding,

natuur-en landschap

historie en bestuur

De Beerzen

industriële erfgoed- dorpsontwikkeling en architectuur

religieus erfgoed

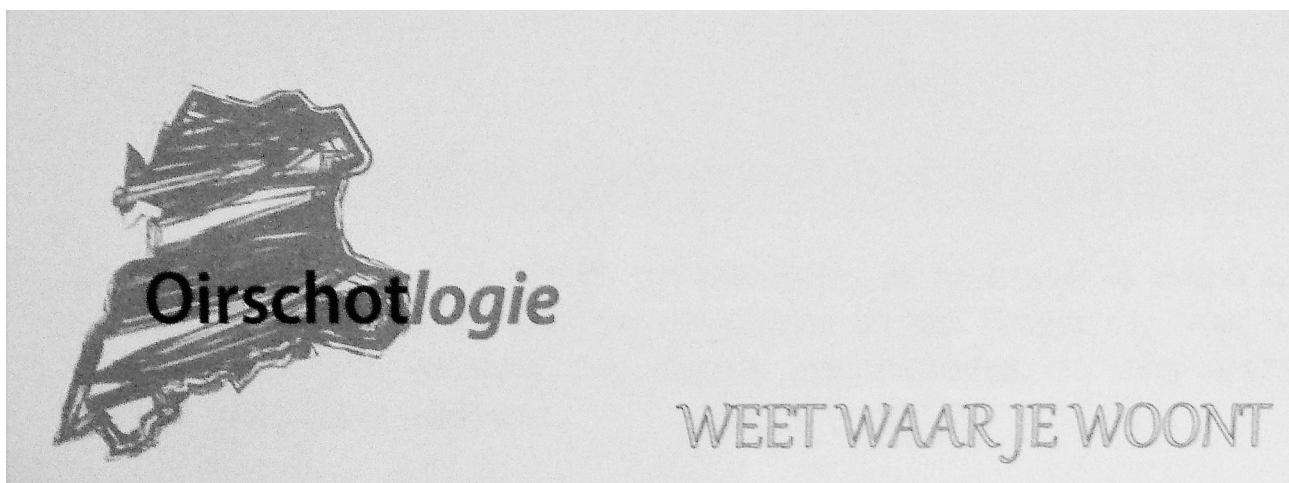
dialect-,feestcultuur en volksverhalen.

Besloten wordt met de uitreiking van certificaten.

Deze cursussen zijn op zaterdagochtenden, in principe om de andere week, van 9.30 tot 12.30 uur. De locaties zijn in Oirschot, Spoordonk en De Beerzen.

Aanmelden kan alleen digitaal via de website: oirschotlogie.nl (of een kennis dit laten doen)

Informatie over de cursuskosten, aanvragen of inschrijven voor een van de volgende cursussen kan via de ingebouwde link naar : [info Oirschotlogie.nl](mailto:info@Oirschotlogie.nl) - U kunt dus niet bellen.

Wie kan ons meer vertellen.

In de editie nr.2 2016 van "De Berse" plaatste wij een foto van kinderen in de tuin van de pastorie op 6 mei 1979. Mede door Hanneke de Kroon konden wij alle namen achterhalen, onze hartelijk dank.

Van de onderstaande zitten we ook weer met vele vraagtekens. Op de achterkant staat "Marsch van Elias Sportvereniging 4 jun 1939". Wie kan ons verder helpen met de namen van deze wandelvereniging. Op de Schelft liggen meer foto's van deze vereniging.

Sportdag te Middelbeers
van de
R.K.B.B. en R.K.J.B. (Kring Tilburg)

Op Zondag 14 Juni 1953.
terrein : Oostelbeerseweg

3 uur, Plechtig Lof op het
terrein.
Daarna officiële opening.

650 medewerkers geven U
massale gymnastiekdemon-
straties, Pyramiden, Volks-
dansen, enz.

Zoals in deze advertentie in de Kempenaar te lezen is werd op zondag 14 juni 1953 een gymnastiekdemonstratie gegeven in de Beerzen. Wie kan ons er meer over vertellen en zijn er nog evt. foto's van bekend. In ons archief op de Schelft is er verder niets over bekend.

Uw reactie is zeer welkom op www.redactie@denbeerschenaard.nl of telefonisch 013-5141663.

Studiereis Huis Doorn en Kasteel Amerongen

Zaterdag 15 juli jl. togen een 50 tal leden van de heemkundekringen Den Beerschen Aard en De heerlijkheid Oirschot per bus naar Doorn en Amerongen. De reis stond in 't teken van Keizer Willem II die in 1918 aan het eind van de 1^e wereldoorlog zijn toevlucht zocht in Nederland.

In huis Doorn, waar sinds de dood van de keizer in 1941 alles in een historische staat bewaard is gebleven, kregen we 'n rondleiding van een paar enthousiaste rondleidsters.

In de middag arriveerden we bij kasteel Amerongen waar we eerst van een lunch genoten op een zonnig terras. De rondleiding in dit kasteel met gracht en ophaalbrug was indrukwekkend. De grote hal, het trappenhuis, de marmeren schoorstenen, de grote schilderijen van de keizer en de familie Bentinck, de Engelenkamer maakten een diepe indruk.

De dag, die werd georganiseerd door Chris Oomen, Jan Kuypers en Ton van de Looy, werd afgesloten met een diner voor leden van beide heemkundekringen.

Vertrek

Huis Doorn

Keizer Willem II

Kasteel Amerongen

Excursie stad Mechelen (B)

Op zaterdag 16 september hebben we met een 46 tal leden een bezoek gebracht aan Mechelen in België. Vanaf het Doornboomplein tuften we in een oude DAF bus, uit het jaar 1969, richting Mechelen. Na de koffie met koffiebroodje op het marktplein stond de stadsgids ons op te wachten voor een stadswandeling met bezoek aan het stadhuis met het paleis van de Grote Raad, de lakenhal en de 15^e eeuwse St. Rombouts kathedraal. Na de lunch, de boot in voor een rondvaart over de Dijle. Daarna nog een goeie pint en richting huiswaarts waar we om 19.00 uur op het Doornboomplein aankwamen voldaan van deze leerzame dag.

